

Звичайно, проаналізувавши вищезазначені пункти можна дійти висновку, що багато з них є надзвичайно банальними, але і значна їх кількість є складними питаннями, які просто не мають відповіді. Однак, за умови широкого суспільного діалогу щодо цих питань та завдань, існує імовірність поступового наближення до їх вирішення та використання шансів, які дає нам раз у раз історія.

Література

1. Коліушко І. Як рухатися до успішної країни: доповідь голови правління центру політико-правових реформ. Київ, 2020. URL :<https://nv.ua/ukr/opinion/rozvitok-krajini-yak-ukrajini-stati-uspishnoyu-novini-ukrajini-50121067.html> (дата звернення: 03.04.2021).

2. Конституція України: Закон України від 28 чер. 1996 р. № 254к/96. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

УДК 378.013.2-043.86:004(477)(043.2)

Варава І.П., старший викладач,
Коваль А.П., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день здобуття вищої освіти – це не лише престиж, а насамперед можливість стати справжнім професіоналом конкретної справи, сформувавши стійкі погляди на життя та пройти найважливіший інститут соціалізації та самопізнання. Вища освіта була, є і завжди буде квитком у майбутнє, адже лише високоосвічена і фахово вдосконалена людина зможе знайти сьогодні своє місце у складному ринковому суспільстві та бути конкурентоспроможним, затребуваним і сучасним.

Нинішній стан реформування і удосконалення системи освіти України зумовлений загальними світовими тенденціями цивілізаційного розвитку, переходом до інформаційного суспільства, для якого характерною ознакою є збільшення обсягів інформаційних ресурсів, поява нових та постійна модифікація існуючих інформаційних та комунікаційних технологій у всіх сферах людської діяльності [1]. Тому і функції освіти та навчального закладу переживають фундаментальні зміни. В умовах формування інформаційного (цифрового) суспільства змінилася сама суть освіти – від накопичення знань до вміння застосовувати на практиці набуті знання та вміння, гнучко та оптимально реагувати на суспільні і виробничі виклики, вміння знаходити правильний і найбільш ефективний варіант вирішення проблем.

Якщо раніше важливою якістю студента було сумління та старанність, у навчанні домінуючою була функція «записати і вивчити», а на екзамені перевірявся обсяг та рівень засвоєної студентом інформації, то за сучасних умов необхідність запам'ятовувати величезні обсяги інформації відпала, а викладач вже не є ексклюзивним носієм знання. Великого розвитку набули мережні технології, за допомогою яких можна знайти відповідь на будь-яке питання та вирішити будь – яку проблему, тож сьогодні немає сенсу забивати голову «сухою» теорією. Практичні компетентності – ось те, що цінується сучасними роботодавцями в усьому цивілізованому світі. І тут нам потрібно ще багато попрацювати, хоч провідні навчальні заклади України все більше і більше намагаються відповідати сучасним тенденціям.

«Нині настала нова ера того, як люди навчаються, - говорить експертка з комунікацій, викладачка НАУКМА, співзасновниця проекту «Вище» Анастасія Нуржинська. – Вінцем освітнього процесу тепер є не принцип запам'ятовування, а синтез, аналіз та креативність. Змінився і формат навчання – сьогодні до 30% вишів використовують дистанційну форму навчання».

Так, ми живемо в непростий, не прогнозований час, в умовах, коли у світі прогресує невідомий раніше та небезпечний вірус, від якого гинуть тисячі людей кожного дня. У зв'язку з цим безпека людини стала головним пріоритетом і в Україні, де влада змушена була звести контакт людей між собою до мінімуму та запровадити дистанційну форму навчання. Важким був початок такого навчання в закладах вищої освіти, адже багато хто з онлайн-навчанням зустрівся вперше, проте в таких екстремальних умовах освітяни «на ходу» динамічно перебудовувались, перенавчались, так день за днем навчилися «жити» в он-лайні та, навіть більше - знаходити суттєві переваги дистанційної форми навчання. Стереотипи захиталися і прийшло розуміння того, що людина, яка не хоче чи не може розвиватись, може не витримати викликів часу і випасти зі своєї сфери фахової діяльності. Очевидно, що дистанційна форма навчання має як позитивні так і негативні сторони, проте якщо є щире бажання отримувати дорогоцінні знання – ніщо не стане на заваді. Що ж нам залишається робити? Переосмислити поняття освіти в сучасному світі, якою сьогодні є її роль та функції і враховувати це у своїй роботі чи навчальному процесі. Відкритість до нового та постійне оновлення – запорука відповідності часу.

Наслідком зміни функцій і формату освіти є відповідна зміна ролі викладача: він сьогодні не лише передає студентам знання, але дає їм цілу систему *soft skills*, навичок дослідницької роботи, розвитку власної кар'єри тощо. Викладачі стають все менш прив'язані до одного навчального закладу, і в цьому сенсі можуть бути рольовою моделлю для

власних студентів, демонструючи приклад успішної експертної та наукової кар'єри.

Викладач починає більше ділитись власним досвідом, показує як виглядає система працевлаштування зсередини і що найважливіше – говорить зі студентами чесно та відкрито, не намагаючись приховати негативні сторони професії, ставиться до студентів як до рівних. Така форма стосунків подібна до взаємодії наставника (тьютора) з учнями, в якій обидві сторони відносин зацікавлені в них та готові сприймати нову інформацію один від одного. Виникає парадокс – студенти також навчають чомусь новому своїх викладачів, допомагаючи їм розібратись у світі технологій. Таким чином, і студенти, і викладачі навчаються разом, а отже відчувають довіру та відповідальність один перед одним.

Наступний виклик – вже внутрішній, і це нерелевантність вітчизняної вищої освіти сучасним світовим стандартам. На законодавчому рівні загальна рамка стандартів вищої освіти в Україні визначена 10 статтею Закону України про вищу освіту. Сюди входить широкий перелік вимог до освітньої програми: від переліку компетенцій майбутніх спеціалістів – до вимог до якості освіти та професійних стандартів. Проте на практиці інертність української системи освіти разом з бюрократією сповільнюють освітню реформу та спричиняють відставання української вищої освіти від світових стандартів. Це стосується і навчальних програм, і якості викладання, і співвідношення ціна/якість освітніх послуг. Я вважаю це серйозною проблемою, оскільки розвиток - це запорука прогресу, а тому ні в якому разі не можна стояти на місці. Особисто я бачу вирішення цієї проблеми у нас самих – поки ми самі не зрозуміємо значення високого рівня науки - до тих пір нічого не зміниться.

В Україні давно назріла необхідність реформи системи освіти в цілому, у тому числі і вищої, як її важливої складової. Звісно, це вимагає переосмислення багатьох досі застарілих підходів до навчання та пошуку відповідей на ряд «контрольних запитань»: чому, кого, як і головне навіщо вчити в українських вишах. На практичному рівні вкрай важливим є системний менеджмент вищої освіти: необхідно оновити навчальні програми, при синхронній взаємодії МОНУ, ЗВО та глибокому вивченню запитів сучасного ринку праці, створити систему моніторингу якості освіти та запровадити тісну співпрацю ЗВО зі стейкхолдерами під час практичного становлення майбутніх фахівців. Важливо сьогодні більшу увагу звернути на дуальну освіту. Обов'язковим має стати впровадження нових інструментів, методів та підходів навчання.

Отже, важливо зрозуміти, що змін нам не уникнути, а тому кожному потрібно бути готовим до постійного розвитку і самовдосконалення. Освіта потребує нашої зацікавленості, тому як студенти так і викладачі, всі мають працювати разом заради підвищення якості вищої освіти в

Україні та підготовки високопрофесійних сучасних фахівців, затребуваних на ринку праці. Не все в цій справі залежить від нас. Велику відповідальність за це має нести влада, зокрема, привести у відповідність до міжнародних освітніх стандартів систему вищої освіти нашої держави та подолати корупцію, відмовитись від застарілих методів і засобів навчання. І це вже давно назріла проблема. А студенти бажають бути достойними та освіченими громадянами суспільства, готовими розвивати Україну, її політику, економіку та культуру.

Література

1. Варава І.П., Следь Д. Використання сучасних ІТ-технологій в процесі підготовки майбутніх юристів. Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. «Priority directions of science development», Львів, 25-26 жовт. 2019 р. С. 303.

2. Сучасна вища освіта: гнучка, інноваційна, тривалістю в життя. URL: http://gohigher.org/suchasna_vyscha_osvita

УДК 340.11:3.071(477)(043.2)

Варава І.П., старший викладач,
Шпак Т.С., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Перспективи розвитку правової системи України набувають актуальності в наш час тому, що Україна є незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою при верховенстві права і справедливості як невіддільної частини сучасного суспільства, що прагне забезпечити рівні можливості для кожної людини і громадянина. Але, для того, щоб ці рівні можливості були втілені в життя, необхідно забезпечити належні умови для їх існування і розвитку. А це є досить проблематичним, враховуючи сучасний стан правової системи України в контексті подій останнього часу в нашій державі. Проблеми функціонування правової системи України досліджували українські дослідники-теоретики права: О.В. Зайчук, В.Д. Бабкін, М.І. Козюбра, В.В. Копейчиков, Н.М. Оніщенко, В.Ф. Погорілка, П.М. Рабинович, О.Ф. Скакун, Я.М. Шевченко, Ю.М. Оборотов та ін. Метою нашого наукового дослідження є визначення проблем формування правової культури в Україні та можливі шляхи їх подолання.

Основою повноцінного та гідного існування суспільства в межах держави або певної території є її правова система, головне завдання якої є